

WŚCIEKLIZNA

ZASADY POSTĘPOWANIA

1. Wścieklizna pomimo postępu medycyny nadal jest chorobą w 100% śmiertelną i nieuleczalną.
2. Wścieklizna to klasyczna zoonoza (choroba odzwierzęca) i jest to ostra wirusowa choroba zakaźna prowadząca do uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego.
3. Wirus wścieklizny długo zachowuje żywotność, szczególnie w środowisku wilgotnym, w padlinie oraz jest odporny na niskie temperatury, natomiast wrażliwy jest na wysychanie, środki dezynfekcyjne oraz promieniowanie UV. Wirus wścieklizny jest typowym wirusem neurotropowym, czyli szerzy się i namnaża się w układzie nerwowym.
4. Źródłem zagrożenia i nosicielami choroby mogą być wszystkie ssaki. Najczęściej dotyczy to dzikich zwierząt (lisy, jenoty, wilki, szczury, piżmaki, kuny, ale też nietoperze, jeże), zwierząt domowych (psy, koty) oraz tzw. „zwierząt ofiar” (bydło, sarny, itp.). Nie notowano, aby ptaki, ryby, płazy i gady stanowiły zagrożenie w związku ze wścieklizną.
5. W przypadku pogryzienia człowieka przez zwierzę należy pozwolić, aby krew przez jakiś czas swobodnie wypływała z rany, przemyć ranę wodą z mydłem, zdezynfekować ranę, nałożyć opatrunek oraz zgłosić się do lekarza pierwszego kontaktu.
6. Należy zachować ostrożność podczas każdego kontaktu z dzikim, czy obcym zwierzęciem. Wskazane jest zabezpieczenie w postaci rękawic choćby ze względu na możliwe choroby pasożytnicze, zakażenia bakteryjne czy grzybicze. Konieczny jest zdrowy rozsądek, ostrożność i spokój, a nie działania histeryczne, czy agresywne. Każde brutalne i nieludzkie postępowanie względem kotów, psów, czy innych zwierząt to postępowanie wbrew zapisom art. 6 ust. 1a i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2013 r. poz. 856, z późn. zm.) i może skutkować zgłoszeniem na Policję na mocy art. 35 ww. ustawy. Zdrowe, dzikie zwierzę unika zazwyczaj kontaktu z człowiekiem. Jednak lisy, jenoty, dziki przyzwyczajone do łatwo dostępnej bazy pokarmowej coraz częściej wkraczają do miasta. Tym samym zdarza się, że nie okazują strachu przed człowiekiem.
7. W przypadku ekspozycji człowieka na wirusa obecnego w ślinie chorego zwierzęcia, jedynym sposobem zapobiegania śmiertelnym skutkom zakażenia jest jak najwcześniejsze wdrożenie szczepień przeciw wściekliznie, a w szczególnych przypadkach podanie immunoglobuliny przeciw wściekliznie. Taka profilaktyka przynosi bardzo dobre efekty.
8. W każdym przypadku ekspozycji na zakażenie należy dążyć do poddaniu obserwacji weterynaryjnej „podejrzanego” zwierzęcia, albo też poddaniu padłego lub zabitego (z nakazu Powiatowego Lekarza Weterynarii) zwierzęcia badaniom w kierunku wścieklizny – co często pozwala wykluczyć wściekliznę, a tym samym nie uruchamia wdrożenia szczepień.
9. Zgodnie z literą prawa właściciele psów zobowiązani są zaszczepić je przeciwko wściekliznie w terminie 30 dni od dnia ukończenia przez zwierzę 3 miesiąca życia, a następnie nie rzadziej niż co 12 miesięcy od dnia ostatniego szczepienia (zgodnie z art.

56 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2014 r., poz. 1539, z późn. zm.)).

10. Koty, jak i tchórzofretki w trosce o ich i swoje bezpieczeństwo można poddać szczepieniom. Do osiągnięcia wystarczającego poziomu immunizacji u zwierzęcia musi upłynąć okres, który jest zależny m.in. od rodzaju użytej szczepionki. Zawsze jest on wskazany przez producenta. Przez ten czas zaleca się ograniczenie kontaktu szczepionego zwierzęcia z innymi. Szczepieniom poddawane są zwierzęta zdrowe, najlepiej wcześniej odrobaczone.
11. Gdy pies lub kot jest znany i znany jest jego właściciel, łatwo ustalić, czy poddawany był regularnym szczepieniom. Zwierzę regularnie szczepione nie zachoruje i przyjmuje się, że nie stanowi zagrożenia, ani dla innych zwierząt, ani dla ludzi. Mimo to każde zdarzenie należy zgłaszać do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Szczecinie, tel. 91 43 24 100.
12. W przypadku pokąsania człowieka lub innego rodzaju kontaktu np. ze śliną, czy krwią zwierzęcia, szczególnie bezpańskiego lub dzikiego, bezwzględnie konieczne jest ustalenie, czy zwierzę było chore. W każdym przypadku Powiatowy Lekarz Weterynarii decyduje o ewentualnej konieczności przeprowadzenia obserwacji zwierzęcia, np. gdy nie można udokumentować faktu jego zaszczepienia. Obserwacja prowadzona jest przez Inspektorów Weterynaryjnych lub wyznaczonych Urzędowych Lekarzy Weterynarii we wskazanym zakładzie leczniczym dla zwierząt. Właściciel zwierzęcia nie ponosi kosztów za przeprowadzenie obserwacji lekarsko – weterynaryjnej i wydanie wyniku obserwacji.
13. Obserwacja taka w przypadku np. psa trwa najczęściej 15 dni od momentu ekspozycji, czyli potencjalnego kontaktu człowieka z wirusem zawartym w ślinie zwierzęcia. Powiatowy Lekarz Weterynarii wskazuje, który lekarz jest upoważniony do jej przeprowadzenia w pierwszym, piątym, dziesiątym i piętnastym dniu od pokąsania. Jeśli po zakończeniu obserwacji zwierzę nie wykazuje żadnych niepokojących objawów, nie wykazuje odchyłeń od normy klinicznej, to wynik takiej obserwacji jest ujemny, czyli pozytywny i dla pokąsanego, i dla zwierzęcia. Oznacza, że w momencie pokąsania, nie było wirusa wścieklizny w ślinie zwierzęcia.
14. Jeśli zwierzę poddawane obserwacji padnie w jej trakcie, kierowane jest na badania, które wykażą bezsprzecznie, czy wścieklizna była, czy nie była przyczyną śmierci zwierzęcia.
15. Prowadzona procedura obserwacji sprawdza się, dlatego jeśli do pokąsania doszło np. dwa miesiące wcześniej, a zwierzę - sprawca (nawet bezpańskie) jest zdrowe, nie należy się obawiać o swoje zdrowie.
16. Informację o szczepieniu psa lub kota można uzyskać od właściciela zwierzęcia. Dowód stanowi zaświadczenie o szczepieniu psa przeciwko wścieklicznie. Zgodne jest ono z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2004 r. w sprawie wzoru i szczegółowego sposobu prowadzenia rejestru psów zaszczepionych przeciwko wścieklicznie oraz wzoru zaświadczenia o szczepieniu psa przeciwko wścieklicznie (Dz. U. Nr 160, poz. 1672). Każdy właściciel zobowiązany jest do jego posiadania. Gdy właściciel nie chce takiego zaświadczenia okazać, można zwrócić się do Straży Miejskiej, Gminnej lub Policji. Poświadczeniem jest również odpowiedni wpis w paszporcie dla zwierzęcia domowego. Informację o szczepieniu oprócz tego można

uzyskać we wskazanym przez właściciela zwierzęcia zakładzie leczniczym dla zwierząt lub Powiatowym Inspektoracie Weterynarii w Szczecinie. Dobrze jest podać miesiąc, w którym dokonano szczepienia zwierzęcia - wg deklaracji właściciela.

17. W przypadku pokąsania przez zwierzę lub kontaktu ze zwierzęciem chorym lub podejrzanym o zachorowanie na wścieklicznę należy udać się do lekarza pierwszego kontaktu, który w razie potrzeby: zaopatrzy miejsce zranienia, wdroży profilaktykę przeciwzęzcową, skieruje do poradni profilaktyki wścieklicznej w celu ustalenia ewentualnych wskazań do szczepień przeciw wścieklicznie.
18. Szczepienia przeciw wścieklicznie u osób nieuodpornionych wykonywane są w 5-cio dawkowym cyklu szczepień tj. w dniu 0, 3, 7, 14 i 28. Dawkowanie jest takie samo dla dzieci i osób dorosłych. Szczepionka podawana jest tylko domięśniowo w mięsień naramienny u dorosłych, a u dzieci w mięśnie okolicy przednio - bocznej uda. Jednocześnie z pierwszą dawką lub do 7 dnia od podania pierwszej dawki szczepionki lekarz może zalecić podanie swoistej immunoglobuliny ludzkiej przeciw wścieklicznie.
19. W przypadku rozpoczęciu cyklu szczepień przeciw wścieklicznie i otrzymania w międzyczasie ujemnego wyniku obserwacji lekarsko – weterynaryjnej lub ujemnych wyników badań laboratoryjnych przeprowadzonych przez Zakład Higieny Weterynaryjnej, lekarz może podjąć decyzję o ich przerwaniu.
20. Jeżeli ponownemu narażeniu uległa osoba uprzednio już szczepiona przeciwko wścieklicznie (w ramach szczepień przed – lub poekspozycyjnych) podaje się tylko dawki przypominające szczepionki przeciwko wścieklicznie według cyklu szczepienia przypominającego wskazanego przez producenta szczepionki.
21. Lekarskie badania kwalifikacyjne w celu ustalenia wskazań do szczepień i szczepienia poekspozycyjne przeciw wścieklicznie wykonywane są w:
 - Gabinet Profilaktyki Wścieklicznej w Szczecinie mieszczącym się w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym - Punkt Przyjęć Chorób Zakaźnych Samodzielnego Publicznego Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego w Szczecinie, ul. Arkońska 4 (tel. 91 813 94 40). Gabinet czynny jest w dni robocze w godzinach 8⁰⁰ – 14⁰⁰. Pacjenci przyjmowani są ze skierowaniem od lekarza pierwszego kontaktu. Całodobowo oraz w dni wolne od pracy Gabinet Profilaktyki Wścieklicznej przyjmuje pacjentów tylko w przypadkach nagłych. Za przypadki nagłe należy rozumieć pogryzienie przez zwierzęta dzikie (np.: nietoperz, lis) lub dodatkowo pogryzienia dzieci (obejmujące twarz lub ręce).